PIERWSZA ŁAWKA · ZESTAW KART PRACY · JĘZYK POLSKI · KLASA 6

Dział 4. Zdanie pojedyncze i złożone, równoważnik zdania

Zdanie a równoważnik zdania, zdanie pojedyncze i złożone, zdanie złożone współrzędnie i podrzędnie, wyrazy łączące zdania, przecinek w zdaniu złożonym, przekształcanie zdań złożonych w pojedyncze i równoważników w zdania. Sześć kart pracy: teoria z przykładami, ćwiczenia, utrwalenie, zastosowanie i dwa równoległe sprawdziany – z pełnym kluczem odpowiedzi.

Karta	Temat	Zadania
1	**Zdanie pojedyncze i złożone, równoważnik zdania – najważniejsze wiadomości** Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka	5 zad. 23 pkt
2	**Zdanie pojedyncze i złożone, równoważnik zdania – ćwiczenia podstawowe** Sprawdzam, czy rozumiem podstawy	5 zad. 20 pkt
3	**Zdanie pojedyncze i złożone, równoważnik zdania – utrwalenie** Zadania o wyższym poziomie trudności	5 zad. 21 pkt
4	**Zdanie pojedyncze i złożone, równoważnik zdania – w praktyce** Tekst, źródło, doświadczenie lub sytuacja z życia	4 zad. 17 pkt
5	**Sprawdzian: Zdanie pojedyncze i złożone, równoważnik zdania – grupa A** 20 minut · 18 pkt	6 zad. 18 pkt
6	**Sprawdzian: Zdanie pojedyncze i złożone, równoważnik zdania – grupa B** 20 minut · 18 pkt	6 zad. 18 pkt

Jak korzystać z zestawu

- Karta 1 zawiera najważniejsze wiadomości i przykłady – od niej warto zacząć.
- Karty 2–4 to ćwiczenia podstawowe, utrwalenie oraz zastosowanie wiedzy w tekście, na źródle lub w sytuacji z życia.
- Karty 5 i 6 to równoległe sprawdziany (grupa A i grupa B) z tymi samymi typami zadań i tą samą punktacją – gotowe na lekcję.
- Każda karta mieści się na osobnych stronach i ma własną punktację – można ją wydrukować osobno jako pracę domową, kartkówkę lub zastępstwo.
- Klucz odpowiedzi do wszystkich kart znajduje się na końcu zestawu. Wersja DOCX pozwala dowolnie edytować zadania.

Materiał oryginalny. Podstawa programowa 2017 w brzmieniu z 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 996). Pisownia według zasad od 1.01.2026. Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Zdanie pojedyncze i złożone, równoważnik zdania – najważniejsze wiadomości

Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 23 pkt

Przypomnij sobie

- **Wypowiedzenie** to wypowiedź, która ma sens i kończy się kropką, znakiem zapytania albo znakiem wykrzyknika. Wypowiedzenie z osobową formą czasownika (z **orzeczeniem**) to **zdanie**. Wypowiedzenie bez niej to **równoważnik zdania**.

Rodzaj	Jak rozpoznać	Przykład
zdanie pojedyncze	ma jedno orzeczenie	Kasia czyta książkę.
zdanie złożone	ma co najmniej dwa orzeczenia, czyli składa się z co najmniej dwóch zdań	Kasia czyta, a Tomek rysuje.
równoważnik zdania	nie ma osobowej formy czasownika	Cisza w bibliotece! Na dworze ciemno.

- **Ile orzeczeń, tyle zdań składowych.** *Zadzwonił dzwonek i uczniowie wyszli z klasy* – dwa orzeczenia (*zadzwonił, wyszli*), więc dwa zdania składowe. *Brat i siostra grają w piłkę* – jedno orzeczenie (*grają*), więc to zdanie pojedyncze.
- **Zdanie złożone współrzędnie** składa się ze zdań **równorzędnych**: żadne nie określa drugiego i od żadnego nie zadamy pytania do drugiego. Łączą je spójniki *i, oraz, a, ale, lecz, albo, lub, czy, ani, więc, zatem, dlatego, czyli* albo sam przecinek: *Świeciło słońce, ptaki śpiewały.*
- **Zdanie złożone podrzędnie**: jedno zdanie (**podrzędne**) określa drugie (**nadrzędne**). Od zdania nadrzędnego zadajemy pytanie, a zdanie podrzędne na nie odpowiada: *Nie poszedłem do szkoły* (dlaczego?) – *bo byłem chory*.
- Zdanie podrzędne zaczyna się od **spójnika** (*że, żeby, aby, bo, ponieważ, gdy, jeśli, chociaż, gdyby*) albo od **zaimka** (*który, co, kto, gdzie, kiedy, jak*). Zdanie podrzędne może stać przed nadrzędnym: *Gdy wróciłem, mama spała.*

Jak sprawdzić?	Złożone współrzędnie	Złożone podrzędnie
Czy zadam pytanie od jednego zdania do drugiego?	nie	tak
Typowe wyrazy łączące	i, oraz, a, ale, lecz, albo, lub, więc, zatem, dlatego	że, bo, ponieważ, gdy, jeśli, żeby, chociaż, który, gdzie
Przecinek	przed *a, ale, lecz, więc, zatem, dlatego, czyli* i przy braku spójnika; bez przecinka przed pojedynczym *i, oraz, albo, lub, czy, ani*	zdanie podrzędne **zawsze** oddzielamy przecinkiem

- Gdy zdanie podrzędne stoi w środku nadrzędnego, oddzielamy je **dwoma** przecinkami: *Książka, którą czytam, jest ciekawa.*
- **Równoważnik zdania** nie ma osobowej formy czasownika, ale ma pełny sens. Spotkasz go w tytułach, napisach, ogłoszeniach, notatkach i rozmowach: *Zakaz kąpieli. Wszyscy na boisko! Nie deptać trawników. Ładna pogoda.* Uwaga: *Grzmi.* to zdanie, bo ma orzeczenie.
- **Przekształcenia**: równoważnik → zdanie: *Na dworze ciemno. → Na dworze jest ciemno.* Zdanie złożone → pojedyncze: *Gdy skończyły się lekcje, poszliśmy na boisko. → Po lekcjach poszliśmy na boisko.* Dwa zdania → zdanie złożone: *Padał deszcz. Wzięłam parasol. → Padał deszcz, więc wzięłam parasol.*

Zdanie czy równoważnik?

Kasia śpiewa, a Tomek gra. – złożone współrzędnie

Padał deszcz, więc wzięłam parasol. – złożone współrzędnie

Zakaz kąpieli. – równoważnik zdania

Cicho w czytelni! – równoważnik zdania

Przykłady z wyjaśnieniem

Przykład 1. Jakie to wypowiedzenie: „Zadzwonił budzik, ale Ola spała dalej”?
Dwa orzeczenia (*zadzwonił, spała*) – zdanie złożone. Od żadnego zdania nie zadamy pytania do drugiego, a łączy je spójnik *ale*. To zdanie złożone **współrzędnie**. Przed *ale* stawiamy przecinek.

Przykład 2. Jakie to wypowiedzenie: „Ola spała dalej, chociaż zadzwonił budzik”?
Też dwa orzeczenia, ale teraz pytamy: Ola spała dalej (mimo czego?) – *chociaż zadzwonił budzik*. To zdanie złożone **podrzędnie**. Zdanie podrzędne zaczyna się od spójnika *chociaż*.

Przykład 3. Zamień równoważnik „Wstęp wolny” na zdanie.
„Wstęp jest wolny”. Dodaliśmy osobową formę czasownika *jest*, więc powstało zdanie.

Zadania

1 **Przyporządkuj wypowiedzenia do właściwej kolumny.** ___ / 6 pkt

Kot śpi na kanapie. Uwaga, zły pies! Zadzwonił telefon i mama odebrała.
Wczoraj padał deszcz. Cisza na sali! Wiem, że przyjdziesz.

zdanie pojedyncze	zdanie złożone	równoważnik zdania

2 **Które wypowiedzenie jest równoważnikiem zdania?** ___ / 1 pkt

A. Zakaz wjazdu.
B. Tu nikt nie wjeżdża.
C. Nie wjeżdżaj tu.
D. Wjazd jest zamknięty.

3 **Podkreśl orzeczenia. Wpisz, ile zdań składowych ma wypowiedzenie.** ___ / 4 pkt

1. Ptaki śpiewają w ogrodzie. _____
2. Ptaki śpiewają, a kot śpi. _____
3. Wróciłam, gdy zapadł zmrok. _____
4. Mój brat i siostra grają w piłkę. _____

4 **Oceń prawdziwość stwierdzeń. Wybierz P albo F.** ___ / 4 pkt

1. Zdanie złożone ma co najmniej **dwa** orzeczenia.	P	F
2. Równoważnik zdania ma orzeczenie.	P	F
3. Przed spójnikiem *ale* stawiamy przecinek.	P	F
4. Przed pojedynczym spójnikiem *i* zawsze stawiamy przecinek.	P	F

5 **Przyporządkuj spójniki do rodzaju zdania złożonego.** ___ / 8 pkt

i ale więc albo że bo ponieważ jeśli

złożone współrzędnie	złożone podrzędnie

Sprawdzian: Zdanie pojedyncze i złożone, równoważnik zdania – grupa A

KARTA 5/6

20 minut · 18 pkt

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 18 pkt

1 Przyporządkuj wypowiedzenia do właściwej kolumny. ___ / 6 pkt

Mama piecze ciasto. Pyszne ciasto! Mama piecze, a tata sprząta.
Jutro pojedziemy do babci. Na dworze ciemno. Wiem, że się spóźnisz.

zdanie pojedyncze	zdanie złożone	równoważnik zdania

2 Przyporządkuj zdania do właściwej kolumny. ___ / 4 pkt

Zjadłem obiad, więc mam siłę. Mam siłę, bo zjadłem obiad. Ola śpiewa, a Ela tańczy.
Ola śpiewa piosenkę, którą sama napisała.

złożone współrzędnie	złożone podrzędnie

3 Wstaw przecinki tam, gdzie są potrzebne. Przepisz zdania. ___ / 3 pkt

a) Chciałem zadzwonić ale nie miałem telefonu.

b) Wiem że masz rację.

c) Kupiłem gruszki i jabłka.

4 Połącz zdania spójnikiem z nawiasu. Napisz, jakie zdanie złożone powstało. ___ / 2 pkt

Nie poszłam na basen. Bolało mnie gardło. (bo)

PIERWSZA ŁAWKA

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Zdanie pojedyncze i złożone, równoważnik zdania – zestaw 6 kart pracy z kluczem i powtórką, klasa 6

Podgląd pokazał 6 z 19 stron. Pełna wersja: 19 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Zdanie pojedyncze i złożone, równoważnik zdania – najważniejsze wiadomości – 5 zadań, 23 pkt
- Karta 2: Zdanie pojedyncze i złożone, równoważnik zdania – ćwiczenia podstawowe – 5 zadań, 20 pkt
- Karta 3: Zdanie pojedyncze i złożone, równoważnik zdania – utrwalenie – 5 zadań, 21 pkt
- Karta 4: Zdanie pojedyncze i złożone, równoważnik zdania – w praktyce – 4 zadania, 17 pkt
- Karta 5: Sprawdzian: Zdanie pojedyncze i złożone, równoważnik zdania – grupa A – 6 zadań, 18 pkt
- Karta 6: Sprawdzian: Zdanie pojedyncze i złożone, równoważnik zdania – grupa B – 6 zadań, 18 pkt Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości z przykładami.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail

pierwszalawka.pl/material/jezyk-polski-klasa-6-dzial-04-zdanie-pojedyncze-i-zlozone-rownowaznik-zdania-zestaw